

REGIONAL HANDLINGSPLAN FOR FORSKNING 2023–2026

Innledning

Forskning skal bidra til en fremragende og bærekraftig helsetjeneste. Klinisk forskning skal være en integrert del av all klinisk praksis og pasientbehandling.

Helsetjenesten står overfor store utfordringer i årene som kommer. Det skjer endringer i samfunnet som krever at vi finner nye løsninger for å sikre vår felles helsetjeneste. Det blir flere eldre og forholdsvis færre i arbeidsfør alder, noe som gir økt konkurranse for å sikre kompetanse og personell. De medisinske mulighetene øker og forventningene til den offentlige helsetjenesten øker tilsvarende. Globale utviklingstrekk vil påvirke og stille nye krav til tilpasning og beredskap i spesialisthelsetjenesten. Samtidig må vi forberede oss på at statens inntekter blir mindre i årene som kommer.

For å møte disse utfordringene er det nødvendig å utvikle ny kunnskap til det beste for pasienten og en bærekraftig helsetjeneste, og samtidig øke evnen til å ta i bruk relevant forskningsbasert kunnskap i helsetjenesten. Helse Midt-Norge har som ambisjon å tilby en fremragende helsetjeneste. Da må ansatte innen alle helseprofesjoner involveres i forskningsaktivitet, hvor også brukerperspektivet og brukermedvirkning har en sentral plass. Strategisk satsing og bygging av kultur for forskning forutsetter en tydelig forankring på ledelsesnivå i helseforetakene.

Innføringen av Helseplattformen og etablering av et Helsedatasenter i Midt-Norge legger til rette for mer og bedre bruk av helsedata fra journal, registre og andre datakilder hvor personvern og datasikkerhet er ivaretatt. Helsedatasenteret vil gi større mulighet for regionalt, nasjonalt og internasjonalt forsknings samarbeid ved å legge til rette for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata. Dette vil bidra til framskritt i helsetjenesten.

Forskningsstøtten i regionen må være relevant og tilgjengelig. Samarbeid med universitet og høyskoler, primærhelsetjenesten, næringsliv og andre aktører, er både en forutsetning og et virkemiddel for å nå mål innen forskning, og for å øke ekstern finansiering og internasjonalisering.

Bakgrunn og forutsetninger

Regional handlingsplan for forskning bygger på *Regional utviklingsplan 2023-2026*¹ og *Nasjonal handlingsplan for kliniske studier 2021-2025*². Handlingsplanen skal sette rammer og retning for arbeidet med forskning i helseregionen. Det regionale helseforetaket skal forankre oppfølgingen i styringskrav og rammer, og prioriterte årlige satsingsområder skal defineres i samarbeid med helseforetakene og forankres i det regionale fagdirektørnettverket. Helseforetakene kan selv operasjonalisere tiltakene og velge aktuelle virkemidler tilpasset lokale forhold.

Tiltakene i handlingsplanen skal bidra til at vi når overordnede nasjonale og regionale mål:

Nasjonale mål:

- Andelen pasienter i spesialisthelsetjenesten som deltar i kliniske studier skal øke til 5 prosent i 2025

¹ [Regional utviklingsplan 2023-2026](#)

² [Nasjonal handlingsplan for kliniske studier 2021-2025](#)

- Antall kliniske studier dobles i perioden 2021-2025

Regionale mål:

- Andelen kliniske studier øker med minst 10 % sammenlignet med 2019 innen 3 år etter at Helseplattformen er tatt i bruk.
- Andelen tildelte forskningsprosjekter med samarbeid mellom minst to HF i regionen øker med 5% i perioden.
- Andelen tildelte forskningsprosjekter som utgår fra prosjektgrupper som består av flere helseprofesjoner øker med 5% i perioden.

I perioden handlingsplanen gjelder vil det i tillegg til de overordnede nasjonale og regionale målene vektlegges årlige mål gitt i oppdragsdokument fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Regional finansiering

Årlig utlysning av forskningsmidler fra Helse Midt-Norge RHF til forskningsprosjekter gjennom Samarbeidsorganet.

Særfinansiering og øremerkede midler til forskning, hvor føringer for bruk og rapportering gis i styringskrav og rammer.

Prioriterte områder innen forskning beskrevet i Regional utviklingsplan 2023-2026 er:

- Klinisk forskning
- Helsedata
- Persontilpasset medisin
- Teknologi i helsetjenesten
- Helsetjenesteforskning

Handlingsplanen er utformet som et hjelpemiddel for å understøtte økt finansiering av forskning, bidra til at regionen som helhet satser på forskning, og til at det samarbeides godt i regionen. Dette vil vi oppnå gjennom tiltak og aktiviteter på følgende *innsatsområder*:

1. Følge opp Nasjonal handlingsplan for kliniske studier
2. Sikre aktiv brukerinvolvering i forskning
3. Fremme forskning i forskningssvake miljø
4. Legge til rette for nasjonalt og internasjonalt samarbeid med helsetjenesten, universitetet og høgskoler, kommune og næringsliv
5. Bidra til at nødvendig infrastruktur, verktøy og kompetanse bygges opp og deles mellom helseforetak og andre samarbeidspartnere
6. Etablere og ta i bruk et Helsedatasenter i Midt-Norge
7. Ha en ambisjon om å sette av 3% av samlet overføring fra basisramme og innsatsstyrt finansiering til forskning, og lage en opptrappingsplan over 5 år for å nå dette målet (Øke finansiering av forskning)

Videre følger tiltak for hvert av de syv definerte innsatsområdene samt informasjon om hvem som er ansvarlig for å følge opp de spesifikke tiltakene.

1. Følge opp Nasjonal handlingsplan for kliniske studier

Målbilde: Regional handlingsplan for forskning skal sikre at innsatsområdene beskrevet i nasjonal handlingsplan for kliniske studier ivaretas på regionalt nivå. Innsatsområdene i den nasjonale handlingsplanen for kliniske studier er:

- 1.1. Økte muligheter for pasienter til å delta i kliniske studier
- 1.2. Kliniske studier er en del av pasientbehandlingen
- 1.3. Norsk helsetjeneste og næringsliv i partnerskap
- 1.4. Raskere gjennomføring av kliniske studier
- 1.5. Bidra til flere kliniske studier i de kommunale helse- og omsorgstjenestene og i tannhelsetjenesten
- 1.6. Øke kunnskap og kompetanse om kliniske studier
- 1.7. Ruste regionen for fremtidens kliniske studier, spesielt innen persontilpasset medisin
- 1.8. Gi bedre bruk av helsedata i kliniske studier
- 1.9. Økt samarbeid om kliniske studier

Videre er det spesifisert hvilke regionale tiltak som skal iverksettes innenfor hvert av de ulike nasjonale innsatsområdene. De fleste tiltakene vil gi nytte for helseforskning generelt i regionen.

Innsatsområde 1.1 Økte muligheter for pasienter til å delta i kliniske studier

Tiltak	Ansvar
Tilrettelegge for elektronisk samtykke til å delta i kliniske studier	Helse Midt-Norge RHF (Fellesoppdrag alle RHF og Direktorat for e-helse)
Ta i bruk muligheter i Helseplattformen til å identifisere personer som er egnet til å inviteres til kliniske studier og til innhenting av samtykke fra pasienter via HelsaMi	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Implementere felles praksis for henvisning til kliniske studier i utlandet når denne strukturen er klar	Helse Midt-Norge RHF (Fellesoppdrag alle RHF) Helseforetakene
Tilrettelegge for desentraliserte studier	Helse Midt-Norge RHF (Fellesoppdrag alle RHF)
Videreutvikle brukermedvirkning i forskning (se innsatsområde 2)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Innsatsområde 1.2 Kliniske studier er en del av pasientbehandlingen

Tiltak	Ansvar
Bygge forskningskultur <ul style="list-style-type: none">- Forskning som fast tema i styremøter ved det regionale helseforetaket (RHF) og helseforetakene (HF)- Forankre forskning på alle ledernivå i HF- Vektlegge forskningskompetanse ved ansettelse- Bygge veilederkompetanse- Ivareta forskningstalenter og tilrettelegge for at disse kan kombinere forskning og klinisk arbeid	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Sikre tid og kapasitet til forskning hos klinikere fra alle helseprofesjoner, ved å	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

<ul style="list-style-type: none"> - Utvikle og prøve ut modeller for frikjøp av klinikere til forskning - Legge til rette for kombinerte stillinger mellom HF og universitets- og høyskolesektoren (UH), og videre også vurdere muligheter for kombinerte stillinger i andre forskningsinstitusjoner eller i næringslivet - Vurdere innføring av tjenesteplaner som inkluderer tid til forskning 	
Vurdere ulike økonomiske incentiver som kan bidra til gjennomføring av kliniske studier i HF-ene, som for eksempel økte midler for frikjøp av klinikere	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Innsatsområde 1.3 Norsk helsetjeneste og næringsliv i partnerskap

Tiltak	Ansvar
Utvikle gode samarbeidsrelasjoner og samarbeidsformer mellom tjenesten og næringslivet om kliniske studier – bl.a. gjennom NorTrials satsningen (<i>gjensidig forpliktende partnerskap for kliniske studier, mellom spesialisthelsetjenesten og helsenæringen</i>)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Synliggjøre kompetanse og leveringsdyktighet i gjennomføringen av kliniske studier i sykehusene	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Markedsføre HF-ene i Midt-Norge som attraktive samarbeidspartnere, særlig med tanke på hvilke nye muligheter strukturerte data fra både spesialist- og kommunehelsetjenesten kan gi (Helseplattformen), også i kombinasjon med data fra andre kilder	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Etablere oppdragsforskningsenheter ved HF-ene eller i samarbeid mellom HF (f.eks. videreutvikle eksisterende enhet ved St. Olavs hospital)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Innsatsområde 1.4 Bedre rådgivning og raskere godkjenning av kliniske studier

Tiltak	Ansvar
Videreutvikle samarbeid mellom helseforetakene for å lage gode og effektive prosesser for gjennomføring av kliniske studier	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Øke den regulatoriske kompetansen og kapasiteten i forskningsstøtteenhetene i regionen	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Implementere løsninger som utvikles av nasjonale nettverk og/eller av helseregionene i fellesskap	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Innsatsområde 1.5 Flere kliniske studier i de kommunale helse- og omsorgstjenestene og den fylkeskommunale tannhelsetjenesten

Tiltak	Ansvar
Åpne for at forskningsstøttetjenester i helseforetakene kan benyttes til kliniske studier i de kommunale helse- og omsorgstjenestene	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Samarbeide med kommunene for å finne gode arenaer for å fremme samarbeid om kliniske studier, f.eks. gjennom helsefellesskapene	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Bruke mulighetene Helseplattformen gir til samarbeid om kliniske studier på tvers av ulike tjenestenivå i regionen	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Innsatsområde 1.6 Økt kunnskap og kompetanse om kliniske studier

Tiltak	Ansvar
Å gå i dialog med UH om å få inkludert kunnskap om kliniske studier i utdanningsløp for helseprofesjonene	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Legge til rette for bruk av e-læring som et virkemiddel i arbeidet med kompetanseheving	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Legge til rette for at leger i spesialisering kan delta i gjennomføring av kliniske studier og ta relevante kurs	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Innsatsområde 1.7 Ruste Norge for fremtidens kliniske studier og persontilpasset medisin

Tiltak	Ansvar
Sikre at forskningsstøtteenhetene har tilgang til høy kompetanse på relevante studiedesign (også nyere komplekse studiedesign) og kan gi god og oppdatert rådgivning	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Følge opp relevante områder for forskning i Nasjonal strategi for persontilpasset medisin	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Innsatsområde 1.8 Bedre bruk av helsedata i kliniske studier

Tiltak	Ansvar
Etablere et Helsedatasenter (<i>se innsatsområde 6</i>)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Øke kompetansen på pragmatiske studier og legge til rette for regionale samarbeid på tvers av sektorer (HF, UH, forskningsinstitutt)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Legge til rette for bruk av medisinske kvalitetsregistre som kilde til forskning, f.eks. registerbaserte randomiserte studier	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Innsatsområde 1.9 Økt samarbeid om kliniske studier

Tiltak	Ansvar
Videreutvikle og benytte etablerte samarbeidsstrukturer i regionen og nasjonalt (HF, UH, forskningsinstitutt, kommuner, næringsliv)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Oppfordre til og tilrettelegge for kliniske studier på flerfaglige problemstillinger	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Involvere brukerorganisasjoner i strategiske diskusjoner om utviklingen av kliniske studier	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene Regionalt brukerutvalg

2. Sikre aktiv brukerinvolvering i forskning

Målbilde: *Sørge for at pasientens behov og opplevelser inkluderes i prioritering, planlegging og gjennomføring av kliniske studier og andre forskningsprosjekter. Videreutvikle brukerinvolvering og brukermedvirkning i forskning.*

Tiltak	Ansvar
Gi enklere og mer brukervennlig tilgang til informasjon om kliniske studier og om muligheter for å bli vurdert for deltakelse	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene Regionalt brukerutvalg
Ta i bruk mulighetene som ligger i HelsaMi som kommunikasjonskanal mellom forsker og deltaker eller pårørende	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene Regionalt brukerutvalg
Videreutvikle rutiner som sikrer at kliniske studier som finansieres av Helse Midt-Norge publiseres og er synlig på nett via helsenorge.no og andre relevante kanaler	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene Regionalt brukerutvalg
Formidle informasjon om eksisterende nasjonal veileder for brukermedvirkning i forskning	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene Regionalt brukerutvalg
Utvikle et webinar rettet mot forskere og brukermedvirkere med informasjon om hvordan brukere kan involveres på en god måte i forskningsprosjektet og også delta som medforskere	Helse Midt-Norge RHF Regionalt brukerutvalg
Sikre at brukermedvirkning kan påvirke innstilling for tildeling av forskningsmidler	Helse Midt-Norge RHF

3. Fremme forskning i forskningssvake miljø

Målbilde: Helse Midt-Norge skal bidra til forskningsaktivitet innen flere kliniske områder og til involvering av flere profesjoner. Med begrepet forskningssvake miljø menes miljø som ikke har etablerte eller sterke forskningstradisjoner.

Tiltak	Ansvar
I tildeling av forskningsmidler kan prosjekter som er kvalitetsvurdert til støtteverdig fra forskningssvake miljø prioriteres eller løftes	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Legge til rette for at etablerte forskningsmiljø deler erfaringer med andre forskere og oppfordre til at de inviterer forskningssvake miljø til samarbeid	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Utarbeide rutine for innhenting av rapporter fra prosjekter som involverer flere helseprofesjoner	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Vurdere egen satsning på kompetanseutvikling innen forskningssvake fagmiljø (jf. satsning innen psykisk helse og rus)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

4. Legge til rette for nasjonalt og internasjonalt samarbeid med helsetjenesten, universitetet og høyskoler, kommune og næringsliv

Målbilde: Samarbeid er nødvendig for å nå målet om å skape en fremragende helsetjeneste. Helse Midt-Norge RHF ønsker å legge til rette for godt samarbeid med relevante aktører. Samarbeid om forskning mellom helsetjenesten, universitetet og høyskoler, kommune og næringsliv vil være med på å støtte opp om forskning regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Et godt forskningssamarbeid kan legge grunnlaget for en mer helhetlig tilnærming til pasientbehandling og –oppfølging, og en bærekraftig helsetjeneste.

Tiltak	Ansvar
Formalisere regionalt nettverk for forskning gjennom mandat, sekretariat og fast møtestruktur	Helse Midt-Norge RHF
Samarbeide med UH, kommuner og næringsliv om å etablere samarbeidsmodeller for forskning	Helse Midt-Norge RHF Helseforetak
Legge til rette for samarbeid med andre forskningsinstitusjoner, som f.eks. SINTEF og teknologiske miljøer i regionen	Helse Midt-Norge RHF Helseforetak
Videreføre satsning på Clinical Academic Groups (CAG) og vurdere utvikling av konseptet	Helse Midt-Norge RHF
Videreutvikle samarbeidet med næringslivet gjennom relevante tiltak som f.eks. NorTrials og Nasjonalt senter for minimalt invasiv og bildeassistert diagnostikk og behandling (MIDT)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetak

5. Bidra til at nødvendig infrastruktur, verktøy og kompetanse for forskning bygges opp og deles mellom helseforetak og andre samarbeidspartnere

Målbilde: I Midt-Norge skal det bygges opp nødvendig infrastruktur, verktøy og kompetanse for forskning, og dette skal deles mellom helseforetak og andre samarbeidspartnere. Bedre bruk av og kjennskap til eksisterende tjenester kan sette forskere og helsearbeidere i stand til å gjennomføre prosjekter og arbeidsprosesser raskere for å nå mål om en fremragende helsetjeneste.

Tiltak	Ansvar
Kartlegge eksisterende forskningsstøtte i HF-ene og avklare hva slags forskningsstøtte som bør være etablert lokalt og regionalt	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Evaluere eksisterende regional forskningsstøtte, bl.a. med bakgrunn i rapporten «Forbedring av den regionale kliniske forskningsstøtten», og legge til rette for eventuelle kompetansehevingstiltak og/ nye tjenester	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Utarbeide en oversikt over sterke forskningsmiljø med veiledningskapasitet i regionen med den hensikt å bidra til kontakt og evt. samarbeid mellom sterke og svakere miljø	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Videreutvikle e-forsk som løsning for datainnsamling i regionen, inkludert tjenester i Hemit HF	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Synliggjøre og videreutvikle veikart for regional forskningsinfrastruktur og gi informasjon om relevant nasjonal forskningsinfrastruktur	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Sikre at regional forskningsstøtte er synlig og tilgjengelig	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Etablere god styringsstruktur, organisering og finansiering av regionale forskningsstøttetjenester	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Delta aktivt i samarbeidet mellom forskningsstøtteenhetene ved de seks universitetssykehusene, gjennom Nasjonalt nettverk for klinisk forskningsstøtte 2 (NorCRIN2) og implementere resultatene i forskningsstøtteenhetene i regionen	Helse Midt-Norge RHF Helseforetak

6. Etablere og ta i bruk Helsedatasenter i Midt-Norge

Målbilde: I Helse Midt-Norge legges det til rette for økt bruk av helsedata gjennom Helseplattformen og etableringen og drift av et Helsedatasenter. Data fra - og teknologiske løsninger i det nye journalsystemet Helseplattformen kan gjøre kliniske studier ved helseforetakene i Midt-Norge unike, fordi Helseplattformen representerer en ny måte å organisere data fra helsesektoren i en hel region på. Strukturert journal med standardisert språk vil gi bedre datakvalitet og enklere tilgjengelighet på data til bruk i forskning.

Etableringen av et Helsedatasenter skal bidra til enklere og tryggere lagring, tilgang til og analyse av helsedata fra ulike kilder i kliniske studier og i helseforskning generelt. Helsedatasenteret skal gi relevante tjenester til forskerne, muligheter for samarbeid mellom sektorer samtidig som informasjonssikkerheten ivaretas.

Tiltak	Ansvar
Etablere styring, ledelse og organisering av Helsedatasenteret	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Ta i bruk funksjonalitet i Helsedatasenter 1.0 og videreutvikle Helsedatasenteret	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Ha særlig fokus på god brukervennlighet/ brukergrensesnitt i utviklingen av Helsedatasenteret	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Teste muligheter, synliggjøre og ta i bruk Helseplattformen for å fremme forskning i helsetjenesten	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

7. Øke finansiering av forskning

Målbilde: Helse Midt-Norge skal jobbe for å sikre økt finansiering av forskning i regionen. Hovedmålene er økt samlet overføring fra basisramme og innsatsstyrt finansiering til forskning til tre prosent. Helse Midt-Norge er en av flere relevante institusjoner som lyser ut midler, og vi skal også jobbe for å sikre økt ekstern finansiering i regionen.

Tiltak	Ansvar
Utforme en femårig opptrappingsplan med ambisjon om 3 % samlet overføring fra basisramme og innsatsstyrt finansiering av forskning	Helse Midt-Norge RHF
Samarbeide med UH om å gi støtte til forskere i søknadsfasen og under gjennomføring av større eksternfinansierte forskningsprosjekter (f.eks. fra Forskningsrådet og EU)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Utvikle og ta i bruk modell for prising av forskningsstøttetjenester i regionen	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene
Følge opp krav og anbefalinger fra revisjonsrapport (internrevisjon av forskning)	Helse Midt-Norge RHF Helseforetakene

Prosessbeskrivelse for utarbeidelse av Handlingsplan for forskning 2023-2026

Det er utarbeidet utkast til Handlingsplan for forskning 2023 - 2026 som oppfølging av Regional utviklingsplan 2023-2026. Handlingsplanen tar utgangspunkt i føringer gitt i Regional utviklingsplan og i Nasjonal handlingsplan for kliniske studier 2021-2025.

Arbeidet med handlingsplanen startet høsten 2021. Den er behandlet i Samarbeidsutvalg for forskning og innovasjon gjennom et heldagsseminar og flere møter, har vært presentert for Samarbeidsorganet og er diskutert i regionalt nettverk for forskning. Handlingsplanen ble sendt på innspillsrunde til Arbeidsutvalget for Brukerutvalget (RBU) og til konserntillitsvalgte og konsernverneombud (KTV/KVO), og diskutert på Fagdirektørmøtet i mars 2023.

Handlingsplanen ble bearbeidet i henhold til innkomne innspill, og i mars sendt på en større innspillsrunde til helseforetakene i regionen, fagdirektører, forskningssjefer, Helseplattformen AS, RBU og KTV/KVO. Helse Midt-Norge mottok flere innspill fra St. Olavs Hospital HF, Helse Nord-Trøndelag HF, Helse Møre og Romsdal HF, og Helseplattformen AS. Handlingsplanen ble bearbeidet på bakgrunn av innspillene som kom, og nytt utkast ble presentert og diskutert i møte med Regionalt nettverk for forskning i mai 2023.

Regional handlingsplan for forskning ble godkjent og vedtatt av fagdirektørene i Midt-Norge den 2. juni 2023.

Bildene på forsiden er fra colourbox og mostphoto.